

урталай ерэн милолет эрсыны (мика эрэн
алтын эрэлэн. У ой көпчигеде да
лаппи снхкас нага уеелитт өскөргө
алдулар. Бил гасте укеллар өскөргө
түлтүдөрөн мичкан тушунка ичүерзелэр.
Финляндия, Польша, Венгрия, Австрия
азай итле тушунтарунда катнашты.
Тушун бакытында курбукан баттырлык
өсөн Кунсин Камарула. Союзтү ун
өсөксө уртыт Алава ордене, 2 танкир
за Отвагу тн за боевне заслуги миза
мекки наградаланган.

Ул тушун ачулукна 1947 илгүтс 13 март
гта кайта.

1948 илгүтс апрелде бухгалтерээр эдергүс
курска эбрелс. Унн тамаллаанс Чзтк кол
ннч селтөводн. 1961-63 илгүтс Моксн кол
башбухгалтер эрзалснн, 1963 илгүтс хакн мн
кннч тиклем баш бухгалтер булт эчте
Шулай итле тушунтак тушун ботт үчүерек ул колхоз
ист-хисойн аман бартуга бакышкан. Эш бакы
тыныс, көрөкчүлүгү бин ул койлшнн тс барманн.
Ерле-юкка мактанмай вына уз тшк йорк и
н башкарзы. Ун колхозднч атказанган колхозснн тушт
лы исел бирелде. Эш, ул бнч көргүт иселде үзүлөк орайн
Турннч хезмте м-н эуланн.

Ул торлош иттоше Зоһорс (атаһн Юлук
Әлмаша, икнне Файруза) мент 6 бала т
билетт үчтүерзелэр. Ата-эселеде эрзалунда
балалары Рашид, Рабил, Рима, Рннн, Роз
Талшат үз-айнч торлош голына басты

Без балларын һәм уларны балларынна
тик изе толуктар генә тиләбөз.
Безне һымак картайын балаларынны
изелектөрөк күрен, һәр вакытта гымы
тормошта йомынгыр ике.

Шыгузун С.Ф.

20/1-34 итн

К. С. Кужинның үткән тормош юмк тулмандыру максатына
Т. А. Абди эзләнүгә мәрхүмә 17 Бөркөт-2011 1995. XII

Юлык ауылының урманга карай һузылган туп-тура төзөк урамын әллә қасандан бирлә нилектәндер Салыш урам тип атап йөрәтәләр. Ошо урамдагы кәзимге бер өйгә «Был йортта Бөйөк Ватан һуғышы ветераны, «Мағаш» колхозының атказанған колхозсыһы Кәшбулла Сөнәғәт улы Кужин йәшәй» тигән такта беркетелгән.

Кужиндарзың бәтәһе өсөн дә тормош юлы үтә катмарлы булды. Сөнәғәт бабайзы Телмәйгә (Белорет районындагы леспромхоз) һөзәләр, малтыуарын, йорт-кураһын тартып алып (раскулачивать итеп) гаиләһен бөләкәй генә өйгә сығарзылар. Уландарын педтехникумға, комсомолға алманылар, йәнәһе, кулак балаһы.

Өммә ил өстөнә карая килеп, фашистар һуғыш башлагас, кулак балаһы тип торманылар: тәүзә Лотфулланы, Кәшбулланы, унан ун һигезе лә тулмаған Шәһитулланы лә фронтка алдылар. Бәлки, был вакытта «бөйөк юлбашсы»ла кулак, халык до-

шманы кайғыһы булмағандыр. Сөнки ил алдында ла, халык алдында ла тик бер генә бурыс: яуыз дошманды нисек кенә булмаһын өңеү торзо.

...1942 йылдың йәйе. Диңгез шикеллә тулкынылап үскән арыш баһыуы. Тешә-тырнағы менән қоралланған гитлерсылар өңеүлә азым-казы менән, көнъяктың мул игененә, Кавказ нефтенә күззәре қызып, бына-бына Донды аша сығабыз тип ымһынған сактары.

Кәшбулла Кужин хезмәт иткән часть зур юғалтыулар менән сигенәргә мәжбүр була. Ошо мөлдә яқын - тирәлә фашистар бармы-юкмы икәнән белер өсөн командир һалдатты разведкаға ебәрә. Көн қызыу. Урылмаған-һуғылмаған арыш баһыуы. Тирә-яктып-тын: снарядтар за шартламай, мылтык тауышы ла ишетелмәй. Разведчик көтмәгәндә фашистарзың траншеяһына килеп сыға. Тегеләр траншея төбөнә йәтешләп ултырып, ауыз гармуны уйнап, эсеп,

кәйеф-сафа хороп ултырган сак була. Исәрәп алған фрицтар бер ни шәйләмәй зә, хатта берәүһе үззәренекә тип уйлап, кил тип кул болғай. Хәлдә самалап алған разведчик тиз генә

буйға озон арыш араһына инеп сума. Исәрәнә килгән гитлерсылар автоматтарынан ут язуыра башлайзар. Тик Кәшбулла алға барыуын дауам итә. Был юлы дошман менән күзмә-күз осрашһа ла, әжәл уны урап үтә. Полкташтары қалған урманға әйләнеп килһә, берәү зә юк. Ул иптәштәрен қыуа китә. Дон ярына килеп етһә, иптәштәре яр буйындағы мунса, һарайзарзы һүтеп, һал бәйләйзәр. Сигенәү-сигенәү инде ул. Һалдатка ла, командирға ла өңәл түгел. Нисек кенә бойорок каты булмаһын, тере көстә, әзмә-күпмә техниканы һаклап алырға кәрәк. Сигенәүзәң дә си-

ге буласағына берәү зә өмөтән өзмөгән. Көрөш - Ватан өсөн, Сталин өсөн, йәшәү өсөн барғанлыкты һәр һалдат яқшы аңлай.

Озақламай полк яңы һалдаттар менән туыландырылғас, Кужинды

элементәсә итеп қуялар. Ул катушкаларын, тимер сыбыктарын һөйрәп, алғы һызык менән командование араһындағы бәйләнештә бер вакытта ла өзмәскә тейеш. Каряуамы, пулямы элементәсенәң урыны алғы һызыкта.

Фашистарзы Сталинград янында туктатқас, өңеү дәртә менән наступлениеләр башлана. Донда күрһәткән батырлықтары өсөн К. Кужинға тәүге награда «Батырлык өсөн» мизалы бирелә.

Һуғыш көндән-көн кенбайышка табан сигенә. Улар хезмәт иткән фронт Венгрия еренә аяк баһа. Балатон күлә янындағы тарихка кереп

қалған каты һәм озайлы һуғыштарға күрһәткән батырлығы өсөн элементәсә - яугир өсөнсә дәрежә Дан орденына лайык була. Өңеү кенән Венгрияның баш қалаһы Будапешта қаршылай. Уның батырлығы Вөрховный Главнокомандующий И. Сталиндың икә рәхмәт хаты менән билдәленә. Әйткәндәй, яугирға икәнсә «Батырлык өсөн» мизалы тик 1964 йылда, 20 йыл үткәс кенә тапшырыла.

Ул 1945 йылда демобилизацияланып кайтқан сакта ағаһы Лотфулланың, энеһе Шәһитулланың қара қағыззары килгән була инде. Колхоз эшенә сумып, кайғыһын эштә баһа ул. Қырмысқалыла қысқа сроклы бухгалтерзар курсын тамамлағас, ул сактағы «Үзәк» хәзәрге «Мағаш» колхозына бухгалтер итеп тәғәйенләнә. Исқергән кульәулык урынына беренән-беренә назан колхоз рәйестәре алышынып торзо. Ә Кәшбулла Кужин 45 йыл гүмерен исәп-һисап эшенә биреп, хәзәр күптән инде һаклы

ялда.

Зөһрә өңгә менән алты бала тәрбиәләп үстәрзәләр. Улары күптән инде үзаллы тормош хороп, атай-әсәй булып бөткәндәр. Хатта өләсәй булғандары ла булды. Улар араһында икә сварщик, укытыусы, китапханасы, лаборант, балалар бақсаһы тәрбиәсәһе бар. Икә өйәнә Башкорт дәүләт педагогия институтын тамамланы. Балалары, өйәндәрә қайтып китеп, ата-әсәһенәң хәлән белешеп, ярҙам итеп, байрамда котлау һүззәренән дә мәхрүм итмәйзәр.

Кәһәрлә Бөйөк Ватан һуғышы тамамланыу датаһы алыслашқан һайын, ауылда ветерандар за һирәғәйзә. һуғыштан төрә қайтқан яугирзәрзәң 5-6-һы ғына өсөн. Ә улар -үззәре төрә тарих, дүрт йыл буйы үләм менән күзмә-күз осрашқан, ихтирамға һәм игтибарға лайык көшөләр. Шағир һүззәрә менән әйткәндә, Эй, гүмерзәң һуңғы сөгөтә, һин миңә лә шулай күкрәп кил. Батырзарын исқә алғанда Оңотмаһын миңә лә Туған ил. Ф.ХӘМИТОВ.

Ил оңотмай яугирзәрен